

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ES KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 "
Negyed évre	3 "
Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre	2 "

Felelős szerkesztő és laptulajdonos

SZATHMÁRY ZOLTÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-uteza 1/c földszint balra, (Piac felől 3-ik ajtó).

Hirdetések feladhatók a Horovitz-nyomdában, és a „Debreczen” kiadóhivatalában Darabos-u. 7.

Debreczenfalva.

Csodálatos dolog, hogy még ennek a szép eszme érvényesítésének is akadnak kerékkötői, akik nagy kényelmesen a kormányra akarják háritani azt a feladatot, hogy a háboru pusztításainak tátongó sebeit angol flastrommal betapassza, s az elpusztított 200 magyarországi községet újra létesitse.

A kis szepesmegyei Leibic, a maga néhány ezer lakosával, 2000 koronát ajánl fel a sárosmegyeiek támogatására, ahol Rákóczi katonáinak késő ivadékai tengetik nyomoruságos életüket a lövészárkokban, s ugyanakkor Debreczenben vajjon lehet-e vitatkozni arról, hogy segítsük-e őket olyanformán, hogy hazafias és emberies érzéseinknek ez által márványból való örök emléket állithassunk.

*

Nem lehet arról beszélni sem, hogy Debreczenfalva létesítése indokolt, nemes, kivihető terv-e?! Nem! Ez a gyönyörűséges eszme kell, hogy áthasson minden hazafiasan, nemesen érző emberi szivet Debreczenben, s hogy a maga jótékony adományával hozzájáruljon az elhangzott ige megvalósításához.

Mindössze 60 kis házacská felépítéséről van szó. A munkaerő egy részét ingyen kapjuk, hiszen sok száz dolgozó kéz alig várja, hogy a saját háza építésének munkájában részt vehessen. A megye pedig olcsó építési anyaggal segíti a nemes vállalkozást.

Igaz ugyan, hogy a közönség sok oldalról igénybe van véve, de azért eddig se haltunk bele, hogy ide is, oda is juttattunk valamit. Egyesek, magánosok apró adományain kívül különösen az egyesületekre, társulatokra

számítottak a szép eszme tervezői. Társadalmi egyesületek, kereskedelmi, ipari és kulturális körök, társulatok szép számmal vannak ebben a nagy magyar városban, akik a maguk körében decentralizálhatják a gyűjtési módokat, ha másképpen a közös pénztárt nem akarják terhelni.

Olyan magasztos ez az eszme, hogy kicsinyes emberi gyarlóságoknak nem szabad, hogy áldozatul essen. És meglássa mindenki, hogy nem is fog.

Debreczenfalva állani fog, s hirdetni fogja messze időközön keresztül a magyar hazafiasság emberszeretetet végváraként Nagy-Debreczen közönségének áldott nagy szivét. **S - r.**

SOMOSSY LÁSZLÓ

DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZAR.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyegáruház.

SZABOTT ÁRAK. ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS.

Vihar.

Irta : ifj. Liszt Nándor.

Esik az eső, zuhog a zápor,
 Villámlik, csapkod és dörög az ég,
 Zajongó, zúgó, csúf zivatarban
 Ablakok üvegén kopog a jég.

Fekete homály van, senki se' sétál,
 Esőnek árájától vizes a föld,

Magára rémes szomorúságot,
Szánalmas, haldokló réseket ölt.

Behunyom szememet, reszketve félek,
Félem a halált és a pusztulást,
Ijesztőn rémes fekete kápek,
Nincsen remény és szabadulás.

Elmulik minden, elmegy a felhő,
Elhagyja az eget árván,
Szomorú, reszkető, félénk szívemben
Megjelenik egy színes szivárvány,

Krónika.

Kormányozható léghajó, vagy repülőgép?

Az emberi elme sohasem pihen. Keresi a lehetetlent, hogy lehetővé tegye elleneit, hogy velük birokra szálljon és hatalmas csapással a földre terítse őket. A föld és víz már legyőzöttje. Maradt még a levegő. Végre hosszú, kitaró küzdelem után ezt is meghódította.

Most, amikor a légjárók tökéletessége a komoly gyakorlatban fényesen bebizonyult, aktuális annak a kérdésnek a felvetése: melyik légjáróé a jövő: a kormányozható léghajóé, vagy a repülőgépe?

Hogy e problémát bonckés alá vehessük, szükséges mindkettőnek előnyeit és hátrányait mérlegelnünk. A fejtegetés természetesen katonai szempontból történik.

A kormányozható léghajó, amelyekben a nagy méretűek váltak be, nagy hordképességű és sokáig bír a levegőben maradni. — Nagy hordképességénél fogva egy csomó géppuska, kis kaliberű löveg, sok bomba, szikratávíró és fényszóró helyezhető el rajta; személyt is 5—20-at szállíthat. E körülmény fokozottabb harcképességét segíti elő. Azáltal, hogy a levegőben sokáig tartózkodhatik, távoli (hadászati) felderítésre kiválóan alkalmas. Hírek leadása végett nem kell neki mindenkor visszafordulni: a szikratávíró útján ezt bárhonnan eszközölheti. Felderítés szempontjából így különösen a hadviselő felek felvonulása alatt értékes szolgálatokat tehet (csapatok gyülekezését, vasuton szállítását stb. megfigyelve.) Motorjait elállítva, mozdulatlanságában nyugodtan és pontosan lehet fegyvereivel lőni, a bombákat ledobni, ami nagyobb találati valószínűséget biztosít. Erre különben is szükség van: óriási testével csak nagy magasan repülhet. Hátránya: nagy célt mutat s így könnyen eltalálható; ha a hadszíntér távolabb fekszik, úgy a csarno-

kot és gázfejlesztőt sok nehézséggel kell utána szállítani; a fel- és leszállás nem mindenütt történhetik s végül előállításuk sok pénzbe kerül (teljes felszereléssel körülbelül 3 millió korona, amelyből mintegy ezer repülőgép szerezhető bel!)

A repülőgép rettenetes sebességével (120—140 km. óránként) feladatait gyorsabban oldhatja meg. — Közeli földérintésnél felette jól alkalmazható s így az egyes nagyobb oszlopoknak szolgálatába állhat. Kis alakja kis célt mutat 1 és 1½—2 m² felület,) ezáltal alacsonyabban repülhet és így megfigyeléseit alacsonyabban végezheti. Újabb szerkezetű már göröngyös, kevésbé sima talajon is gyorsan fel- és leszállani bír. Kedvezőtlen időben autókönnyen tovább szállítható (körülbelül 14—20 km.-es órás sebességgel) — Előállításuk aránytalanul olcsóbb (30—40 ezer korona.) Hátránya: kevesebb benzint vihet, ezért kevesebb ideig lehet a levegőben; legfeljebb egy géppuska helyezhető el rajta; csekély hordképességénél fogva kisebb mennyiségben szállíthat bombákat; személyt is jelenleg csak kettőt bír el; szikratávíró elvitele még nem tökéletes vívmány s így jelentéseivel mindig vissza kell fordulnia, ami idővesztést idéz elő.

Ezekben változatosan felsoroltuk mindkét jármű előnyeit és hátrányait. Kérdés már most: lehet-e valamelyik javára döntést hozni? Erre azt hiszem, határozott választ senki sem tud adni. A németek úgy a hatalmas Zeppelinjeikkel, mint a karcsu és fűrge Taubenjeikkel (bár más típust is alkalmaznak) mindkét fajta léghajónak egyforma hasznos voltát bebizonyították. Az óriást meg a törpét mint összeműt iker testvéreket mutatják be, jelezve, hogy a kettő együttesen képez egy egészet.

Az eddigi harctéri tapasztalatok után joggal mondhatjuk, hogy a légi hadsereg jövőben is mindkettőre járműből fog állani, mert miként a gyalogságnak és tüzérségnek, épp úgy a kormányozható léghajónak és repülőgépnek is más és más a hivatásuk. Ahogy a gyalogság és tüzérség együttes működése vezet győzelemre a földön, épp úgy a kormányozható léghajó és repülőgép közös alkalmazása biztosítja a fényes légi diadalt.

— Debreczen soha sem kapott annyi dicséretet az országos sajtótól, mint mostanában. De ez természetes is, mert soha nem beszélhetett magáról, jó cselekedetei révén, oly sürren, mint az új közigazgatási korszak alatt. Gyönyörűséges perspektívát mutat az a

jelenlegi háborus viszonyokhoz mért munkálkodás — a jövődre, békés időkre nézve. Ha most ilyen buzgósággal igyekeznek az új tanács a város fejlődését előbbre vinni, mennyivel inkább remélhetjük a szorgos, céltudatos munkát, akkor, mikor a békés munkálkodásnak napsütéses napjai el fognak következni. És mi előttünk, akik szeretjük ezt a nehéz viszonyok közzé jutott város! jöleső tudattal tekintünk a jövődöbe.

— **A debreczeni katona** hirneve kinő a helybéli határok közül. A harmadik honvédgyaiogezred 125 vitézségi éremmel való kitüntetése is azt igazolja. Különösen, ha tekintetbe vesszük azt a gondos körültekintést, amellyel ezeknek a kitüntetéseknek az ügyeit intézik, A 39. gyalogezred, a 3 as honvédezed dicső szereplései külön fejezetet fognak képezni a világháboru krónikájában. És pedig ragyogó, tündöklő fejezetet.

— **Geréby Pál is** hősi halált halt a hazáért. Ritka hős, bátor halála keltett olyan általános részvéte, mint az övé. Komoly, meglett emberek szemében ragyogott az emlékére szentelt rekviemen az őszinte gyász könnyüje. Előkelő társadalmunknak egyik igazán, a szó legigazabb értelmében véve nemes lelkü tagja volt, aki talán a saját rovására vélekedett sokszor a szive diktálása szerint. Mint általában a jó emberek szoktak. Egy kis virágszálát a szép emlékezésnek mi is elhelyezzük most a hős huszártiszt sirján, aki nagyon szerette az embereket s nagyon szerette a hazát is. Áldott emlékét meg is fogják őrizni a gyászoló, Debreczen életében kiváló szerepet játszó Geréby és Király-családok tagjain kívül a debreczeni társadalom összessége s a magyar hazafiasság történelme.

— **A kolera megszűnt.** — Nem hangsúlyozhatjuk eléggé, hogy milyen hervadatlan érdemeket szereztek a gyilkos epidémia elfojtásával a hatóságok és önfeláldozó orvosi karunk. Ugyanakkor ebből az alkalomból lehetetlenség a meghatottság érzései nélkül megemlékezni azokról a felgyógyult muszkakatonákról, a kik a hálás elismerés kifejezéséeként közel 300 koronát gyűjtöttek a debreczeni Vöröskeresztnek. A nyelvük idegen, nemzetiségük más, mint a miénk, de a szívük, az emberi. És a szív nem ismer nyelv- és nemzeti különbségeket, annak csak egy határa van, az a melyen belül az emberszeretet lombos, terebélyes fája hajt milliónyi szép virágokat.

— **Az orosz sereg Sedánja** közel veti árnyékát a cári trónhoz. És össze fog roppanni az óriási birodalom katonái ereje és reccsen egyet a muszka zsarnok alatt az abszolutizmus szuette trónja. Nem politizálunk, nincs is jogunk hozzá. De ha akadni fog egy orosz Kossuth Lajos, egy muszka Deák Ferenc s nekünk vadidegen milliók emberi jogai biztosítanak, úgy érezzük, hogy nem hiába hull annyi vér s hogy a gyö-

nyörúséges sors utjain betöltöttük a Világszabadság által nekünk ajándékozott végzetünket. Sursum corda! Mert ez is valami!

— **A kukoricás kenyértől,** sőt még az emléketől is fanyar a debreczeni ember szája ize. No de többet hallani sem akarunk málé-lisztről s épen ezért akarunk gondoskodni, — hála Isten a polgármester előrelátásának, — buza s rozslisztről egészen a jövő évi aratásig. A legközelebbi közgyűlés fog ebben a nagyfontosságú ügyben dönteni s nem kell nagy fantázia annak a medjósolásához, hogy teljes egyhangúsággal.

— **Sven Hedin könyve.** Nemrégiben jelentettük már, hogy S v e n Hedin, a nagy svéd utazó a kelet, harctér meglátogatása után befejezte hatalmas tanulmányait a háborus frontokon s miután még bécsi kihallgatása alkalmával ősz királyunknak is beszámolt élményeiről, hazautazott hazájába, Svédországba. — Stockholmból érkezik most már az a hír, hogy a kiváló kutató, aki azt tűzte ki feladatául, hogy elfogulatlanul és részlelhajtatlanul megvizsgálja a kettős szövetség katonai és gazdasági hadviselését, nemcsak nyilatkozataiban mutatkozott igaz barátunknak, hanem cselekedeteiben is. — Sven Hedin ugyanis a nyugati frontról szóló s többszázezer példányban elkelt könyvének, amely „Egy harcban álló nemzet“ címmel nemrégiben magyarul is megjelent, összes írói honoráriumát a német, a magyar és az osztrák Vörös Kereszt egyesületeknek adományozta. A kiváló író könyvében a kárpáti, galíciai és oroszországi harctéren szerzett benyomásait és tapasztalatait foglalja össze és amely annyival is érdekesebb lesz reánknezve, mert főleg a mi hadseregünk harcait és a mi háborunkban folyó életet fogja benne megörökíteni. Minden okunk meg van rá, hogy nagy várakozással tekintsünk készülő új könyve elé.

x Janátka Alajos virágkereskedése, mely 20 év óta áll fenn Debreczenben; nagy gondot fordít arra, hogy a közönség mindeu szezonban megkapja a maga divatos műirágait. Legolcsóbb, legszolidabb beszerzési forrás, cserepes és kivészi kivitelű virágokban, csokrokban, sirkoszorokban, cserepes és ültetendő virágokban. Piac-utca 59. Telefon 8—44. szám.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a modernül berendezett:

Gőzkávépörköldé és Fűszermalom

a mai napon megindult, amely a t. kereskedők és a t. vevőközönség rendelkezésére áll. — Elfogadok kávépörköldést, fehér cukor és mindennemű fűszerek őrlését.

Nagybecsű pártfogásukat kérve, maradok teljes tisztelettel :-:

LINDENFELD J. JENŐ.

Üzletemben minden nap friss pörköldésű és frissen darált kávé kapható. :-: :-:

APOLLO

MOZGÓSZÍNHÁZ

Szombaton és Vasárnap.

A rejtélyes ház
és
A Sátán kutyája.

Szenzációs detektív tört.
A szezon legnagyobb slágere

Nem fáj a feje másnap, ha
'LITKE' pezsgőt iszik

Hadbavonultakról

felvételek, nagyítások művészi kivitel-
ben eszközölhetők

NÉMETHY műtermében,
Piacz-utca 42. szám alatt.

Ha a harctéren levő hozzátartozó-
jának nagy szívfességet akar tenni,
azonnal küldjön neki egy tubus

'LYPTOL'-t,

mely ragályos betegségeket terjesztő
tetvek és más férgek ellen a legjobb.
Ára 1 korona.

Főraktár: Dr. Szelényi Árpád gyógyszerésznél Debreczen, Piacz-utca 30. szám. „Kosuth” patika.

Alföldi Takarékpénztár Debreczenben.

Piac-utca 16. szám saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Be-
tétállomány nyolcmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

ÜZLETÁGAI: Takarékbetétek, csekkszámok. Váltószámítás, törlesztéses
és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások,
hitelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áru-
raktár, Safe-deposit (magánletépkészítés).

Affiliált intézetek: Kaposvári takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár
r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospercs.

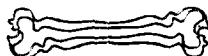
TÖRLEY
TALISMAN · CASINO · RÉSERVÉ

**: Magyarországon egyik legrégebb, :
legjobb és legolcsóbb lap az immár
: negyvenhetedik évfolyamban levő :**

„Debreczen”

Felelős szerkesztő: Szathmáry Zoltán.

Előfizetési ára helyben negyedévre 2 K 50 fill.
Megrendelhető a kiadóhivatalban: Debreczen,
Darabos-utca 7. szám alatt. Telefonszám 4-12.

Hirdetéseket a legjutányosabb árban vesz fel.

Horovitz Zsigmond könyvnyomdája Debreczen, Darabos-utca 7. szám.